

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Навчально-науковий центр забезпечення якості вищої освіти
Система управління якістю

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказом ректора
Полтавського університету економіки і
торгівлі

Протокол №3 від «26» березня 2025 року

Олексій НЕСТУЛЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішенням Вченої ради
Полтавського університету економіки і торгівлі

Протокол №3 від «26» березня 2025 року

Олексій НЕСТУЛЯ

Положення

про наукове керівництво здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії

(ДПСЯ ПД - 9-8.1-270-45-25)

Полтава-2025

ПЕРЕДМОВА

**1. ВНЕСЕНО ДИРЕКТОРОМ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ЦЕНТРУ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Гасій Олена Володимирівна, к.е.н., доцент

2. РОЗРОБНИКИ:

Директор Навчально-наукового центру підготовки кадрів вищої кваліфікації, Гудзь **Тетяна Павлівна**, д.е.н., професор.

**3. ЕКСПЕРТНА
ГРУПА:**

завідувач кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії **Костишина Тетяна Адамівна**, д.е.н., професор;
завідувач кафедри менеджменту **Шимановська-Діанич Людмила Михайлівна**, д.е.н., професор.

4. ВВЕДЕНО 2023 р.

ВПЕРШЕ

5. ТЕРМІН 2030 р.

**ПЕРЕГЛЯДУ
ДПСЯ**

Актуалізовано				
	2023 р.	2025р.	20 р.	20.. р.
Дата	30.06.	26.03.		
Підпис		<i>Гасій О.В.</i>		
Прізвище, ініціали	Гасій О.В.	Гасій О.В.		

© Полтавський університет економіки і торгівлі, 2025р.

Цей документ не може бути повністю чи частково відтворений, тиражований і розповсюджений без дозволу ПУЕТ

Зміст

1 Загальні положення	4
2 Порядок призначення наукового керівника	4
3 Наукове керівництво аспірантом	6
4 Права та обов'язки наукового керівника	8
Додатки.....	12

ПУЕТ	Система управління якістю. Положення про наукове керівництво здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії	ДПСЯ ПД – 9-8.1-270-45-25
		Редакція 03
		Сторінка 4 із 15

1. Загальні положення

1.1. Це Положення визначає порядок призначення наукових керівників здобувачам третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії, які навчаються за освітньо-науковими програмами у Полтавському університеті економіки і торгівлі (далі Університет), права й обов'язки наукових керівників. Положення розроблено з метою підвищення ефективності та результативності наукового керівництва науково-дослідницькою роботою здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

1.2. Це Положення розроблено відповідно до Закону України «Про освіту» від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII, Закону України «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 року № 1556-VII, Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23 березня 2016 року № 261 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502); Стратегії розвитку Полтавського університету економіки і торгівлі на 2023–2027 роки; Концепції діяльності Полтавського університету економіки і торгівлі.

1.3. Метою діяльності наукового керівника є керівництво науковою діяльністю аспіранта, спрямованою на формування компетентностей відповідно вимог освітньо-наукової програми, а також підготовка у встановлені строки дисертаційного дослідження.

1.4. Контроль за якістю наукового керівництва аспірантами покладено на проректора з науково-педагогічної роботи Університету.

1.5. Положення підлягає перегляду один раз на п'ять років. Зміни вносяться в разі необхідності. Пропозиції щодо внесення змін готує директор Навчально-наукового центру підготовки кадрів вищої кваліфікації. Узагальнення та оформлення змін здійснює директор Навчально-наукового центру забезпечення якості вищої освіти. Зміни та доповнення до Положення затверджуються рішенням Вченої ради Університету та вводяться в дію наказом ректора.

2. Порядок призначення наукового керівника

2.1. Аспіранту протягом місяця з дня його зарахування відповідним наказом ректора Університету призначається науковий керівник із числа провідних наукових і науково-педагогічних працівників Університету, які на час вступу аспірантів мають дозвіл Вченої ради Університету на наукове керівництво роботою над дисертацією на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії.

2.2. Питання про надання науково-педагогічним працівникам Університету дозволу на наукове керівництво здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії розглядається Вченою радою Університету на підставі заяви

ПУЕТ	Система управління якістю. Положення про наукове керівництво здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії	ДПСЯ ПД – 9-8.1-270-45-25
		Редакція 03
		Сторінка 5 із 15

претендентів на ім'я ректора за погодженням гаранта освітньої програми та директора Навчально-наукового центру підготовки кадрів вищої кваліфікації (далі – ННЦПКВК) (додаток 1), які перевіряють на відповідність вимогам, зазначених у п. 2.3.

2.3. Науковим керівником аспіранта може бути штатний працівник (за основним місцем роботи або за сумісництвом) із числа науково-педагогічних працівників Університету, який має науковий ступінь доктора наук або кандидата наук, рівень наукової активності якого засвідчується виконанням за останні п'ять років не менше трьох таких умов:

1) наявність наукових публікацій у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, та/або наявність наукової публікації у періодичному виданні, яке включено до наукометричних баз, зокрема Scopus або Web of Science Core Collection, рекомендованих МОН України (у тому числі у співавторстві);

2) наявність авторських свідоцтв, та/або патентів загальною кількістю п'ять досягнень;

3) наявність виданого підручника чи навчального посібника, що рекомендований МОН, іншим центральним органом виконавчої влади або Вченою радою Університету, або монографії (у разі співавторства – з фіксованим власним внеском);

4) наукове керівництво здобувача, який одержав документ про присудження наукового ступеня;

5) участь у міжнародному науковому проекті/залучення до міжнародної експертизи;

6) наявність апробаційних та/або науково-популярних, та/або консультаційних (дорадчих), та/або науково-експертних публікацій з наукової або професійної тематики загальною кількістю не менше п'яти публікацій;

7) робота у складі експертних рад з питань проведення експертизи дисертацій МОН України або галузевих експертних рад Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, або Акредитаційної комісії, або їх експертних рад, або міжгалузевої експертної ради з вищої освіти Акредитаційної комісії, або трьох експертних комісій МОН України (зазначеного Агентства, або науково-методичної ради) науково-методичних комісій з вищої освіти МОН України, або робочих груп із розроблення стандартів вищої освіти України;

8) виконання функцій наукового керівника або відповідального виконавця наукової теми (проєкту), або головного редактора/члена редакційної колегії наукового видання, включеного до переліку наукових фахових видань України, або іноземного рецензованого наукового видання;

9) участь в атестації наукових кадрів як офіційного опонента або члена спеціалізованої Вченої ради.

ПУЕТ	Система управління якістю. Положення про наукове керівництво здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії	ДПСЯ ПД – 9-8.1-270-45-25
		Редакція 03
		Сторінка 6 із 15

2.4. Рішенням Вченої ради аспіранту може бути призначено два наукових керівники з відповідним розподілом годин навчального навантаження та обов'язків між ними.

2.5. Науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво не більше п'яти здобувачів наукового ступеня доктора філософії, в тому числі не більше трьох докторантів.

Науковий керівник, який має ступінь доктора філософії (кандидата наук), може здійснювати одночасне наукове керівництво роботою над дисертаціями зазвичай не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

3. Наукове керівництво аспірантом

3.1. Науковий керівник здійснює наукове керівництво за науковою роботою аспіранта над дисертацією, проведенням його власного наукового дослідження, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи і відповідає перед Вченою радою Університету за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

3.2. Науковий керівник виконує такі функції:

- визначає мету і завдання наукового дослідження;
- спрямовує роботу аспіранта відповідно до обраної теми;
- відповідає за актуальність і новизну наукових досліджень, оформлених відповідно до встановлених вимог, в термін, визначений індивідуальний навчальним планом роботи, і за роботу аспіранта протягом усього періоду навчання;
- координує підготовку аспіранта щодо отримання необхідних знань і навичок, професійних компетентностей;
- консультує аспіранта з теоретичних, методологічних, професійних питань наукового дослідження;
- надає допомогу аспіранту в оволодінні сучасними науковими методами дослідження;
- сприяє проведенню експериментальної частини науково-дослідної роботи;
- надає методичну допомогу у визначенні аспірантом індивідуальної освітньої траєкторії;
- контролює виконання аспірантом індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану;
- надає науково-методичну допомогу аспіранту у підготовці до поточної, проміжної та підсумкової атестації;
- контролює своєчасне надання до ННЦПКВК звітності аспіранта про навчальну і наукову роботу за звітний період;

ПУЕТ	Система управління якістю. Положення про наукове керівництво здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії	ДПСЯ ПД – 9-8.1-270-45-25
		Редакція 03
		Сторінка 7 із 15

– надає аспіранту допомогу в розміщенні публікацій у провідні рецензовані наукові журнали і видання, у яких мають бути опубліковані основні наукові результати наукового дослідження;

– рекомендує аспіранта до участі в конкурсах на присудження грантів;

– оцінює виконану роботу і дає висновок про її відповідність встановленим вимогам;

– надає рекомендації атестаційній комісії щодо відрахування аспірантів, які не виявили в достатній мірі здібностей до науково-дослідної роботи і не виконують індивідуальний навчальний план роботи.

3.3. Науковий керівник після отримання від аспіранта остаточного варіанта дисертаційної роботи:

– складає письмовий відгук, у якому характеризує якість роботи, зазначає її позитивні сторони, особливу увагу звертає на недоліки, мотивуючи можливість або недоцільність подання дисертаційної роботи на попередній розгляд на розширеному засіданні кафедри.

3.4. Заміна наукового керівника проводиться на підставі заяви аспіранта (додаток 2) у таких випадках:

– припинення науковим керівником трудової діяльності на наукових або науково-педагогічних посадах;

– неспроможності наукового керівника виконувати свої повноваження за станом здоров'я або його смерті;

– невиконання науковим керівником своїх обов'язків, визначених пунктами 3.1 та 4.3 цього Положення;

– відмови надавати висновок за результатами наукового керівництва;

– прийняття в установленому порядку рішення про позбавлення права участі в підготовці та/або атестації наукових кадрів;

– притягнення до академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності відповідно до законодавства;

– спільного бажання наукового керівника і здобувача;

– в інших випадках, передбачених законодавством.

Призначення нового наукового керівника відбувається в такій послідовності: надання та розгляд на засіданні випускової кафедри заяви від аспіранта з підписом наукового керівника про необхідність зміни наукового керівника з поясненням обставин; подання до аспірантури витягу з протоколу засідання кафедри про рішення кафедри щодо необхідності призначення нового наукового керівника з обґрунтуванням рішення кафедри.

3.5. Особи, які не забезпечують своєчасної та якісної підготовки аспірантів, можуть бути усунуті від наукового керівництва.

3.6. Рішення про зміну наукового керівника приймає Вчена рада Університету на підставі письмової заяви аспіранта чи наукового керівника та рішення випускової кафедри з обґрунтуванням причин. У разі виникнення

ПУЕТ	Система управління якістю. Положення про наукове керівництво здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії	ДПСЯ ПД – 9-8.1-270-45-25
		Редакція 03
		Сторінка 8 із 15

конфліктної ситуації між здобувачем вищої освіти і його науковим керівником письмова заява аспіранта або наукового керівника, з огляду на характер конфлікту, розглядається відповідно до внутрішніх правил вирішення конфліктних ситуацій в Університеті.

3.7. Рішення Вченої ради про зміну наукового керівника затверджується наказом ректора.

4. Права та обов'язки наукового керівника

4.1. Науковий керівник (або кілька керівників) аспіранта повинен бути активним дослідником, який має публікації, дотичні до напряму (тематики) дослідження аспіранта, брати участь у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією кожного аспіранта науковому керівникові щороку відводиться навантаження у межах норм часу наукової роботи в обсязі 20 годин на одного аспіранта.

4.2. Науковий керівник має право:

- проводити попередню співбесіду з кандидатами на його керівництво;
- вносити пропозиції щодо покращення якості роботи аспірантури;
- вносити пропозиції щодо змісту підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі, яка здійснюється за освітньо-науковою програмою;
- встановлювати індивідуальних графік консультацій з аспірантом;
- надавати рекомендації аспіранту щодо зміни форми навчання, зміни наукового керівника;
- надавати рекомендації аспірантам щодо участі в конкурсах на отримання грантів;
- вносити пропозиції щодо дострокового відрахування аспіранта, який не виконує індивідуальний план.

4.3. Науковий керівник зобов'язаний:

- постійно здійснювати методичне і змістовне наукове консультування аспіранта щодо виконання наукового дослідження;
- надавати допомогу у виборі теми, доборі літератури, методології та методів дослідження;
- спільно з аспірантом складати індивідуальний навчальний план та індивідуальний план наукової роботи аспіранта і контролювати їх виконання;
- визначати поетапні терміни виконання дисертаційної роботи;
- орієнтувати дисертанта та регулярно надавати йому консультаційну допомогу;
- інформувати аспіранта про семінари, конференції і наради з теми дослідження;

ПУЕТ	Зобов'язання про наукове керівництво здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії	Редакція 03
		Сторінка 9 із 15

- надавати аспіранту допомогу в організації розміщення публікацій у провідних рецензованих наукових журналах і виданнях;
- контролювати відсутність плагіату у публікаціях і в дисертаційній роботі аспіранта;
- аналізувати зміст роботи, висновки та результати дослідження;
- оцінювати якість і контролювати хід написання дисертації;
- приймати рішення щодо готовності дисертації до захисту;
- щорічно звітуватися про роботу зі здобувачами на розширеному засіданні випускової кафедри;
- доповідати на розширеному засіданні випускової кафедри про хід виконання та завершення роботи;
- своєчасно інформувати завідувача випускової кафедри про невідвідування аспірантом занять і семінарів, невиконання або серйозне відставання у виконанні індивідуального плану або можливості дострокового проходження державної підсумкової атестації аспірантом.
- представляти до відрахування аспірантів, які не виконують індивідуальний план роботи у встановлені терміни;
- надати відгук-характеристику здобувачу вищої освіти ступеня доктора філософії;
- поважати особистість аспіранта і гарантувати захист його гідності та прав;
- здійснювати професійну взаємодію з аспірантами на засадах педагогіки співробітництва;
- урахувувати індивідуальні нахили, потреби та інтереси кожного аспіранта, надавати йому можливості конструювати власний професійний розвиток, виховувати у здобувачів відповідальність за власний вибір, власне життя, поведінку;
- дотримуватися морально-етичних норм поведінки науково-педагогічних працівників;
- дотримуватися принципів академічної доброчесності;
- заповнювати в електронній формі звіт наукового керівника за кожним аспірантом у період його атестації (додаток 3).

4.4. Науковий керівник несе персональну відповідальність за своєчасне проходження аспірантом атестацій про виконану наукову та науково-педагогічну роботу за звітний період (півріччя та рік).

4.5. Науковий керівник повинен бути присутнім на розширених засіданнях випускової кафедри, на якій проводиться атестація аспірантів. Висновок наукового керівника є вирішальним.

4.6. У своїй повсякденній роботі науковий керівник аспірантів повинен:

ПУЕТ	Система управління якістю. Положення про наукове керівництво здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії	ДПСЯ ПД – 9-8.1-270-45-25
		Редакція 03
		Сторінка 10 із 15

– постійно саморозвиватися та самовдосконалюватися у професійній сфері, підвищувати свій професійний і загальнокультурний рівні та педагогічну майстерність;

– сприяти розвитку здібностей здобувачів освіти, формуванню навичок здорового способу життя, дбати про їхнє фізичне і психічне здоров'я;

– здійснювати професійну діяльність на високому якісному рівні, підвищувати наукову кваліфікацію і викладацьку майстерність;

– працювати над розробкою власних і впровадженням інших сучасних педагогічних технологій, методик і програм;

– прагнути до вивчення та впровадження передового досвіду керівництва науковими дослідженнями;

– дотримуватись педагогічної етики, етичного кодексу Вченого України;

– постійно дбати про культуру своєї поведінки, мови і спілкування. Не допускати ненормативної лексики, грубих і образливих висловлювань;

– висловлювати свою думку про роботу та наукові досягнення колег (здобувачів) чесно, чітко та неупереджено;

– показувати приклад порядності, толерантності та поваги до чужої думки, надавати допомогу своїм аспірантам в оволодінні навичками й уміннями наукової полеміки та дискусії;

– підвищувати статус і престиж наукової та педагогічної діяльності;

– дотримуватись принципів наукової етики, уникаючи плагіату, привласнення наукових ідей з неопублікованих джерел, фальсифікацій; визнавати міжнародні та національні правові норми щодо авторських прав; використовувати інформацію з будь-яких публікацій за умови, що вказує джерело та проводить чітку межу між власними даними та здобутками інших;

– критично ставитися до особистих досягнень, дотримуватися наукової чесності, скромності та коректності;

– уникати конфлікту інтересів, які можуть виникнути через приватні відносини (сімейні, родинні, дружні) з аспірантами, іншими членами університетської спільноти. У разі появи такого конфлікту інтересів необхідно знаходити прозоре та справедливе їх вирішення.

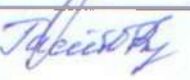
4.7. Після отримання остаточного варіанта дисертаційної роботи та виконання аспірантом освітнього компонента відповідної освітньо-наукової програми науковий керівник здобувача:

– готує висновок з оцінкою його роботи у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи й індивідуального навчального плану;

– разом із завідувачем кафедри погоджує пропозиції щодо учасників розширеного засідання випускової кафедри та рецензентів.

ПУЕТ	Положення про наукове керівництво здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії	ДПСА ПД – У-6.1-2/0-42-23
		Редакція 03
		Сторінка 11 із 15

Погодження змісту документа

№ з/п	Посада	Ім'я, ПРІЗВИЩЕ	Дата	Підпис
1	Перший проректор	Наталія ПЕДЧЕНКО	25.03.2025	
2	Проректор з науково-педагогічної роботи	Олександр МАНЖУРА	25.03.2025	
3	Директор Навчально-наукового центру забезпечення якості вищої освіти	Олена ГАСІЙ	25.03.2025	

ПУЕТ	Система управління якістю.	ДПСЯ ПД – 9-8.1-270-45-25
	Положення про наукове керівництво здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії	Редакція 03
		Сторінка 12 із 15

Додаток 1

Зразок заяви науково-педагогічного працівника на отримання дозволу на здійснення наукового керівництва підготовкою здобувача на третьому (освітньо-науковому) рівні ступеня доктор філософії

Ректору Полтавського університету економіки і торгівлі
д. і. н., професору Нестулі О. О.

/посада, місце роботи/

/науковий ступінь, вчене звання/

/прізвище, ім'я, по батькові/

Тел. моб: _____

ЗАЯВА

Прошу надати мені дозвіл на здійснення керівництва науковою підготовкою здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня ступеня доктор філософії зі спеціальності _____.

/шифр/ /назва спеціальності/

До заяви додаю бібліографічний опис з електронними посиланнями на опубліковані наукові праці за 20__ – 20__ рр. (п'ять останніх років) (Додаток до заяви).

«__» _____ 20__ р.

/підпис/

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми _____

/підпис/

/ім'я, ПРИЗВИЩЕ/

Директор ННЦПКВК _____

/підпис/

/ім'я, ПРИЗВИЩЕ/

ПУЕТ	Система управління якістю. Положення про наукове керівництво здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії	ДПСЯ ПД – 9-8.1-270-45-25
		Редакція 03
		Сторінка 13 із 15

Додаток
до заяви

Список опублікованих статей, монографій та/або
розділів у монографіях (обсягом не меншим 1,5 д.а.)

за 20__-20__рр.

(за п'ять останніх років)

Вид публікації	Повний бібліографічний опис з електронним посиланням
Стаття	
Монографія	
Розділ у монографії (не менше 1,5 друк.арк.)	

Інформація про виконання вимог п. 2.3 цього Положення

ПУЕТ	Система управління якістю.	ДПСЯ ПД – 9-8.1-270-45-25
	Положення про наукове керівництво здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії	Редакція 03
		Сторінка 14 із 15

Додаток 2

Зразок заяви здобувача ступеня доктора філософії про зміну наукового керівника

Ректору Полтавського університету економіки і торгівлі

проф. Нестулі О. О.

аспіранта (аспірантки) спеціальності

Прізвище Ім'я По батькові

Заява

Прошу призначити науковим керівником мого наукового дослідження

(посада нового наукового керівника, Прізвище Ім'я По батькові, науковий ступінь, вчене звання)
замість

(посада попереднього наукового керівника, Прізвище Ім'я По батькові, науковий ступінь, вчене звання)

у зв'язку (вказати причину) .

Дата

(підпис)

ПУЕТ	Система управління якістю. Положення про наукове керівництво здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії	ДПСЯ ПД – 9-8.1-270-45-25
		Редакція 03
		Сторінка 15 із 15

Додаток 3
Зразок звіту наукового керівника

Звіт наукових керівників здобувачів ступеня доктора філософії
зі спеціальності (код назва спеціальності) ОНП «Назва ОНП»
станом на «__» _____ 20__ року

Таблиця 1. Опубліковано (подано до друку)

ПБ наукового керівника	ПБ аспіранта	Статті (повна бібліографія з <u>обов'язковим</u> електронним посиланням на розміщення в Інтернеті)	Тези доповідей за матеріалами конференцій (повна бібліографія з <u>обов'язковим</u> електронним посиланням на розміщення в Інтернеті)
...